

PRIJATELJU, RODOLJUBU I JEDNOJ OD NAJZASLUŽNIJIH FIGURA MODERNE HRVATSKE POVIJESTI*

Vrlo je teško u povodu smrti našeg Mike s ljudske, povijesne, moralne i ukupne pozicije govoriti o njegovom životu, djelu i tragu kojeg je već do sada ostavio i koji će sigurno biti neizbrisiv u životu našeg hrvatskog naroda, funkcioniranju i daljnjem profiliranju hrvatske države i društva. Miko Tripalo rođen je u jednoj od najbogatijih obitelji u gradu Sinju, gdje se formirala njegova osoba i izvršila njena emocionalna, intelektualna i politička profilacija. On je početkom Drugog svjetskog rata, još kao đak sinjske gimnazije, prišao partizanskom Narodno-oslobodilačkom pokretu, a kasnije i Komunističkoj partiji Hrvatske i Jugoslavije. Sigurno je da se tom pokretu nije priključio iz klasnih, socijalnih i gospodarskih razloga, jer je pripadao obitelji koja je imala veliko bogatstvo i visoki status u tadašnjem hrvatskom i jugoslavenskom društvu. Tom pokretu priključio se iz utopizma i idealizma, sa željom i voljom da se bori za obespravljene narodne, seljačke i radničke slojeve, s vizijom stvaranja jednoga pravednijeg i ravnopravnijeg društva i države nego što je to bilo društvo u kojem se rodio i u kojem je odrastao i stjecao iskustva i znanja kao i o mogućim varijantama mijenjanja toga društva. Činjenica da je poglavnik tadašnje NDH prodao taj dio Hrvatske, tj. Dalmaciju, talijanskom okupatoru, bez konzultacije s hrvatskim narodom i ovim dijelom hrvatske zemlje, djelovala je na opredjeljivanje Mike Tripala za borbu s talijanskim okupatorom i njegovim pretenzijama da upravlja s tim dijelom naše hrvatske zemlje.

Miko Tripalo je kao mlad skojevac, aktivist i borac tadašnjeg komunističkog pokreta i rata postigao značajnu političku karijeru i poziciju u tadašnjoj hrvatskoj i jugoslavenskoj političkoj, a kasnije državnoj strukturi. On je bio silno dinamična osoba koja je uživala goleme simpatije velikog dijela tadašnjih skojevskih, a kasnije mladih generacija na hrvatskom i tadašnjem jugoslavenskom, državnom i političkom prostoru. Međutim, vrlo rano kod njega se počela razvijati kritička misao prema ortodoksnom boljševizmu i komunizmu te njegovoj ozloglašenoj varijanti staljinizmu, kako na nivou ukupnog komunističkog pokreta, tako i na nivou Jugoslavije i Hrvatske. On nije podlegao svim mogućima izazovima moći i manipulacije patološkog karijerizma i materijalizma, nego je, dapače, u okviru tog pokreta, bio njegov maksimalan reformator i činio je nukleus gibanja koje je u njemu bilo najkreativnije, najmoralnije i najbolje. Isto tako, vrlo je brzo, a osobito u 60-im godinama, spoznao sve karakteristike velikosrpskog hegemonizma i ekspanzionizma i njegove dominacije u centralnim federalnim strukturama vojne, obavještajne, diplomatske, financijske i ukupne moći. On je kao Hrvat u procesu spoznaje i ispitivanja karaktera aktera i prakse izgradnje zajedničke države, na temelju komunističke doktrine, spoznao da su hrvatski narod i svi nesrpski narodi bitno ugroženi od srpskog hegemonizma i njegovih metoda vođenja kadrovske i ukupne politike, kako na nivou Jugoslavije, tako i na nivou Hrvatske i drugih republika. Miko je postao dio borbene, izgrađene i dobro profilirane, intelektualne, političke i ukupne strukture, koja je nacionalnom pitanju davala bitan značaj u rješavanju konflikata s kojima je bila permanentno bremenita komunistička i hegemonistička Jugoslavija. Istodobno,

bio je otvoren utjecajima demokratskih, gospodarskih, tržišnih i svih mogućih kreativnih, racionalnih i prihvatljivih gibanja sa Zapada, shvaćajući da iz istočnog, sovjetskog, komunističkog i imperijalističkog lagera dolazi opasnost za hrvatski narod, njegov opstanak i budućnost, i sve narode Jugoslavije. Dolazak Mike Tripala u Zagreb za sekretara Gradskog komiteta, potkraj 1962. godine znači prekretnicu u političkoj, nacionalnoj i demokratskoj dinamici grada Zagreba i cijele Hrvatske. Miko Tripalo dao je neizmjerne nove impulse i doprinose izgradnji grada Zagreba i promjeni njegovih kadrovskih, gospodarskih, kulturnih i ukupnih tokova u korist slobode, demokracije i ravnopravnosti hrvatskog naroda. U tom pravcu nije slučajno da je Miko Tripalo bio jedan od glavnih aktera borbe protiv glavnog eksponenta velikosrpskog hegemonizma i dominacije, dopredsjednika tadašnje Jugoslavije i faktički šefa Službe sigurnosti tadašnje države, što je došlo do potpunog i evidentnog izraza na 4. brijunskom plenumu CK SKJ, 1. srpnja 1966. godine na Brijunima. Uloga Mike Tripala u raskrinkavanju Rankovićeve velikosrpske politike i njegovih pomagača, kao što su Svetislav Stefanović, ministar unutarnjih poslova SFRJ, i Vojin Lukić, sekretar CK SK Srbije, je neprijeporna i trebat će pisati posebne knjige i studije da se ta uloga ocijeni i procijeni. Brijunski plenum i pad Rankovića, te kapitalna uloga Mike Tripala na njemu, imali su prekretničke i spasonosne posljedice na daljnju demokratsku nacionalnu borbu hrvatskog naroda i tadašnjeg SK, kako na nivou tadašnje SR Hrvatske, tako i na nivou tadašnje jugoslavenske zajedničke države. Nakon pada Rankovića i raščišćavanja odnosa na vrhu federacije i Hrvatske, došlo je do neviđene, kreativne, političke, nacionalne, kulturne i ukupne modernizacije i dinamizacije hrvatskog društva i ubrzanog mijenjanja odnosa i snaga na hrvatskoj političkoj i ukupnoj sceni. Miko Tripalo ima goleme zasluge za stvaranje preduvjeta na kojima je niklo Hrvatsko proljeće ili masovni hrvatski narodni, politički, kulturni, intelektualni pokret, kojeg su mnogi nazvali drugim hrvatskim narodnim preporodom. Sve su se snage, koje su dugo drijemale i bile objekti žrtve velikosrpske, hegemonistike i komunističke represije, pokrenule da se u takvom okviru izvrši temeljita demokratizacija i kreativizacija hrvatskog društva i da se u tim okvirima stvori takoreći samostalna, demokratska hrvatska država. Jasno da taj pokret nije mogao uspjeti i da su velikosrpske, hegemonističke snage i u federaciji i u Hrvatskoj i diljem Jugoslavije ustale protiv njega i da su ga najprije nasilno politički likvidirale u Karađorđevu 1. i 2. prosinca 1971. godine, a kasnije su hapšenjem i bacanjem u tamnice dijela intelektualaca, studenata i ostalih privremeno prekinule to narodno i demokratsko gibanje.

Miko Tripalo je, iako nije kazneno gonjen i zatvoren zajedno s drugima, bio u jednoj teškoj izolaciji i apartheidu od likvidacije pokreta 1971. godine do ponovnih nacionalnih i demokratskih gibanja 1989. i 1990. godine, gdje je on također dao golem doprinos i uključio se u nove procese i pored ogromne pauze koja je bila prisilno programirana od tadašnjih moćnika u Hrvatskoj i Jugoslaviji. Kao što je poznato, bio je u Koaliciji narodnog sporazuma sa Savkom Dabčević – Kučar, Vladom Gotovcem, Draženom Budišom, Vladom i Markom Veselicom i ostalima, a kasnije bio jedan od osnivača i vodećih čelnika HNS-a zajedno sa dr. Savkom Dabčević-Kučar, da bi na kraju osnovao s drugima ASH, čiji je postao i predsjednik.

Potrebno je istaknuti da je Miko Tripalo bio otvoren, moralan i skroman, ali rasni hrvatski političar, demokrat i borac. Nije bilo lako odoljeti izazovima moći i karijere od rata 1941. godine do pada Hrvatskog proljeća, dakle u rasponu od 30 godina. Miko Tripalo nikad nije dao da se okalja njegov ljudski lik, demokratski duh i tolerancija i stalno se suprostavljao različitim moćnicima u danim povijesno-političkim okvirima u kojima je djelovao i koje nije mogao razbiti svojom hrabrošću i političkom voljom, ali on nije nikada postao talac tih okvira i sluga različitih moćnika i despota u različitim periodima naše teške, dramatične i kontradiktorne povijesti i sudbine. Imati takvu snagu oduprijeti se svim materijalnim i drugim povlasticama, svim izazovima bogatstva koje mu je nudio srbokomunistički režim do 1972. godine, kao i da ne uđe u bilo kakve kombinacije moći i povlastica u novostvorenoj hrvatskoj državi od 1990. do smrti 1995. godine, zaista je nešto što nas nadahnjuje i inspirira i što dokazuje da je Miko Tripalo bio građen od čudesnog materijala kojeg otrovi i požari vremena nisu mogli potrošiti, moralno i kreativno uništiti, nego su razvijali njegov senzibilitet, moral, talent za pravednost i njegovu solidarnost s najugroženijima, ma kako se oni zvali i ma kojoj naciji ili socijalnoj grupi pripadali.

Sigurno smo svi bolno pogođeni njegovim odlaskom iz naših života, s naše još uvijek teške i opasne hrvatske političke i narodne pozornice, ali ista tako sigurno je da će djelo, kreativnost, nepodmitljivost, hrabrost i šarm Mike Tripala ostati stalno u našim srcima, u našoj narodnoj i ukupnoj memoriji i da je ono građevni materijal bez kojeg je nemoguće zamisliti katedralu hrvatske sadašnjosti i budućnosti. Svi mi moramo jednog dana otići, jer smo smrtni ljudi, jer je to neminovno, ali važno je kakvi tragovi ostaju iza nas i kakve će koristi imati naša djeca i buduće generacije od takvih ličnosti, kao i naša najdraža hrvatska domovina, koja je morala dati toliko krvi i žrtava da bi se stvorila u ovom teškom Domovinskom ratu sa srpskim okupatorom, ali isto tako s određenim kriminalno mafijaškim i patološkim snagama koje hoće zasluge hrvatskog naroda i sviju nas upotrijebiti za sebe i svoje probitke i trenutne financijske, statusne i druge interese koji su suprotni općem dobrom i interesima hrvatskog naroda i države. Časno djelo i borba Mike Tripala i njegov ukupni ulog u našu sudbinu, povijest i sadašnjost nikada neće umrijeti. Ono će biti ne samo inspiracija i nepotrošivo sjećanje na njegov lik i život, nego i velika prepreka i barijera koja će spriječiti se one koji Hrvatsku žele pretvoriti u svoje privatno leno i oštetiti naš narod i njegove interese.

Neka je vječna slava i laka hrvatska zemlja našem prijatelju, rodoljubu, borcu. Jednoj od najzaslužnijih figura moderne hrvatske povijesti, Miki Tripalu!

Marko Veselica

*Objavljeno u knjizi *Tripalo: Spomenica*, Aktant, Zagreb 1996.